



PROJEKT

Barn på Sagsjön

SOLROSEN

GÖTEBORGS
RÄDDNINGSMISSION

Innehåll

Barn på Sagsjön	4
Sammanfattade slutsatser	7
Bakgrund	8
Solrosen	8
Anstalten Sagsjön	8
Vad har kriminalvården gjort tidigare	9
Erfarenheter och slutsatser från projektet	11
Insatser för att stödja föräldrar med medföljande barn	12
Praktiska erfarenheter	12
Slutsatser	14
Insatser för att stödja besökande barn och deras föräldrar	14
Praktiska erfarenheter	14
Slutsatser	15
Samverkan Sagsjön och Solrosen	15
Praktiska erfarenheter	15
Slutsatser	16
Kompetens kriminalvårdens personal	16
Praktiska erfarenheter	16
Slutsatser	17
Kompetens hos familjepedagog	17
Praktiska erfarenheter	17
Slutsatser	18
Flera kvinnor med barn samtidigt	18

Praktiska erfarenheter	18
Slutsatser	19
När föräldraförmågan är oklar eller har brutit.....	19
Praktiska erfarenheter	19
Slutsatser	19
Samverkan med socialtjänsten.....	20
Praktiska erfarenheter	20
Slutsatser	21
Juridiska förutsättningar	21
Praktiska erfarenheter	21
Slutsatser	22
Spridningsinsatser	22
Praktiska erfarenheter	22
Slutsatser	22
Stöd till andra enheter	23
Praktiska erfarenheter	23
Slutsatser	23
Vad säger kvinnorna?	24
Klienter med medföljande barn	25
Kvinnor med barn som inte bor på anstalten	26

PROJEKT

De som arbetat i projektet "Barn på Sagsjön" är:
Anna Ekberg, Carina Geraghty, Line Fuchs samt Lovisa Nygren.

Layout:
Judit Viktorsson

Barn på Sagsjön

Solrosen och anstalten Sagsjön har under två år samarbetat kring en fråga med stor spännvidd; barn till frihetsberövade. Mest fokus har lagts på barn som följer med sin förälder i fängelse, ett arbete som är komplext och svårt, men också viktigt och roligt. Under projekttiden har man gjort en rad positiva erfarenheter, men processen har också synliggjort svårigheter och dilemman.

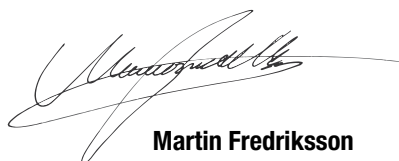
Det är uppenbart att den lokala nivån, chef och medarbetare på anstalten, har goda ambitioner och anstränger sig för att hantera de svårigheter som uppstår i den dagliga verksamheten och i samverkan med socialtjänsten. Det framstår dock som att kriminalvården på det här området över tid har haft bristande förmåga att omsätta erfarenheter på lokal nivå till övergripande strukturer. Det är anmärkningsvärt och angeläget att förändra.

Projektet slutrapporterar i två spår, dels i Allmänna arvsfondens mall för slutrapport, och dels genom den här rapporten. Syftet med det här dokumentet är att ge kriminalvården och andra intressenter en rapport som problematiserar ämnet både övergripande och på detaljnivå, för att på så sätt bidra till det framtida utvecklingsarbetet nationellt och lokalt.

Göteborg • 19 december 2014



Lovisa Nygren
Projektledare



Martin Fredriksson
Chef Solrosen

Administration
Centralvakt





GÖTEBORGS RÄDDNINGSMISSIO
SOLROSEN

Sammanfattade slutsatser

- 1.** Kriminalvården behöver **samordna och leda arbetet** med medföljande barn, så att det lyfts från att vara en lokal angelägenhet till att också vara föremål för övergripande och hållbar verksamhetsutveckling. Ett led i det är att tydliggöra uppdrag, mål och metod, så att den lokala verksamheten har en tydlig utgångspunkt för sitt arbete.
- 2.** Kriminalvården måste **avsätta resurser** till arbetet med medföljande barn, för att säkerställa en rättsäker verksamhet som tillgodoser barnens behov. Resurserna handlar både om kompetens och om tillgänglighet/tid.
- 3.** Kriminalvården behöver centralt driva frågan om **samverkan med socialtjänsten** när det gäller barnrättsfrågor i allmänhet och barn som följer med i anstalt i synnerhet. Om det är nödvändigt måste frågan om lagändringar aktualiseras.
- 4.** På lokal nivå måste chef och personal ha **kompetens och drivkraft** att styra och hantera frågan på ett professionellt och pragmatiskt sätt. Personal på enheter som tar emot barn behöver kunskap om barns utveckling, anknytning och föräldraskap.

Bakgrund

Fängeslagen medger att småbarn följer med sin förälder i fängelse under förutsättning att det bedöms vara till barnets bästa. Inför beslut om medföljande barn ska ett yttrande inhämtas från socialnämnden.

Varje år följer cirka 20 barn med sin förälder i fängelse under tiden hen verkställer ett fängelsestraff. Lagstiftningen är sedan 2011 könsneutral, vilket innebär så väl fäder som mödrar kan ansöka om att ha sitt barn med sig under verkställigheten. Hittills har det dock endast varit aktuellt att mödrar haft barn med sig. Samtliga kvinnoanstalter har i olika skeden tagit emot kvinnor med medföljande barn. I enstaka fall händer det att barn följer med sin förälder i häkte.

Solrosen och kriminalvården har sedan många år ett givande samarbete. På Sagsjön har samarbetet gynnats av att anstalten arbetat aktivt med barnperspektivet i verksamheten. När antalet medföljande barn ökade från 2008 och framåt och ärendenas komplexitet ökade, bidrog ofta Solrosen med expertkunskap och utökat engagemang i de aktuella familjerna.

I samarbetet kring medföljande barn blev behoven av att utveckla verksamheten uppenbara. Utifrån det inleddes 2010 diskussioner om att ansöka om medel från Allmänna arvsfonden för att kunna prova nya metoder och samarbetsformer.

Hösten 2012 godkände Allmänna arvsfonden en ansökan från Solrosen, Göteborgs räddningsmission, för att genomföra en tvåårig provverksamhet med familjepedagoger i anstaltsmiljön. Projektet inleddes i januari 2013.

Solrosen

Solrosen tillhör Göteborgs räddningsmission och har sina lokaler i centrala Göteborg. Solrosens syfte är att stödja och förbättra situationen för barn som har en förälder eller annan anhörig som är eller har varit frihetsberövad. Verksamheten startades upp år 2000 efter en förfrågan från kriminalvården med ekonomiskt stöd av bland annat Odd Fellow och Allmänna arvsfonden. Solrosen drevs som ett projekt de sex första åren, men är idag en etablerad och välkänd verksamhet inom kriminalvården, socialtjänsten, skolan och andra verksamheter som möter barn. På Solrosen arbetar erfarna personer med socionomutbildning eller motsvarande och med olika typer av vidareutbildning, till exempel så kallad steg 1-utbildning. Basverksamheten utgörs av individuella stödsamtal för barn och vuxna, gruppverksamhet och uppsökande arbete i anstalter och skolor, samt utbildning och påverkansarbete riktat mot kriminalvård, skola och socialtjänst.

Solrosen arbetar utifrån FN:s barnkonvention med utgångspunkt i artikel 3: Barnets bästa ska komma i främsta rummet vid alla beslut som rör barn.

Anstalten Sagsjön

Anstalten Sagsjön öppnades 1999 i delvis ny- och ombyggda lokaler och var ett led i kriminalvårdens arbete för en mer kvalitativ anstaltsverksamhet för kvinnor. Anstalten har 35 platser, varav 14 platser är i

säkerhetsklass 2¹ och 21 platser i säkerhetsklass 3. I säkerhetsklass 3 ingår tre platser som är förlagda i en fristående villa, där kvinnor som har barn med sig företrädesvis placeras. I den större avdelningen i säkerhetsklass 3 finns också ett bostadsrum, som är anpassat för kvinnor som har barn med sig.

Sagsjön har ett uttalat behandlingsuppdrag för klienter med missbruksproblematik, men tar även emot klienter utan missbruk. På anstalten finns drygt 25 anställda i olika yrkeskategorier.

Vad har kriminalvården gjort tidigare

1999 gavs kriminalvården och socialstyrelsen i uppdrag av regeringen att se över förhållandena för barn som vistas med sin förälder i anstalt och häkte. Som ett led i det arbetet genomfördes bland annat en hearing med experter och representanter från socialstyrelsen och kriminalvården. Ett antal svårigheter och utvecklingsområden pekades ut, exempelvis samverkan mellan socialtjänst och kriminalvård, vikten av att utreda om insatsen är till barnets bästa och bristen på forskning på området. Övergripande var man överens om att det var anmärkningsvärt att en så extraordinär händelse som att ett barn vistas över tid i fängelse inte är bättre organiserat juridiskt och praktiskt.

Kartläggningen 1999 ledde inte till några konkreta förändringar i regelverk, metodutveckling eller resurstilldelning.

2008 aktualiserades frågan igen med anledning av ett par uppmärksammade fall där barn som var äldre än vad dåvarande regelverket medgav, behövde följa med sin mamma under verkställigheten i anstalt. Diskussionerna kring dessa fall ledde till att generaldirektör Lars Nylén hösten 2010 gav region Väst i uppdrag att ”utreda och föreslå modeller för hur man kan medge att barn medföljer i anstalt och hur barnen ska hanteras under tiden i anstalt”.

Under åren har kriminalvårdens kvinnonätverk återkommande uppmärksammat frågor gällande medföljande barn. Det har exempelvis handlat om svårigheter inför och under ett barns vistelse i anstalt, försäkringsfrågor, säkerhetsfrågor och kompetensfrågor. Under ett par år fick anstalten Sagsjön medel från projekt Utsatta kvinnor och kunde avsätta en deltidstjänst (20%) för att fokusera på barnfrågor.

2011 fick kriminalvården en ny lagstiftning och vissa justeringar gjordes på området, bland annat vad gäller barnets ålder.

2012 färdigställde Region Väst utredningen kring medföljande barn och återrapporterade till huvudkontoret 2013-03-04. I utredningen lyfts ett antal svårigheter och utvecklingsområden fram, som på många områden motsvarar det som uppmärksammades 1998. Tanken har varit att använda delar av rapportens innehåll i den handbok för barnfrågor som kriminalvården har för avsikt att ta fram. Handboken är fortfarande under framtagande.

2013 genomförde kriminalvården ett barnrättsseminarium, med deltagare från ett flertal myndigheter och organisationer. Samtalen fokuserade bland annat på medföljande barn och samverkan mellan socialtjänst och kriminalvård.

1 Kriminalvården har tre säkerhetsklasser, där säkerhetsklass 1 har den högsta säkerheten och säkerhetsklass 3 den lägsta säkerheten.

I februari 2014 följdes seminariet upp med ett arbetsmöte med deltagare från kriminalvården, socialstyrelsen, SKL² och Solrosen. Vid mötet lyftes återigen behovet av samverkan mellan socialtjänst och kriminalvård i samband med att ett barn följer med sin förälder i anstalt. Representanter från SKL såg flera juridiska hinder för samverkan.

Sammanfattningsvis har frågan om regelverk, metoder och resurser kopplat till medföljande barn i anstalt och häkte aktualiserats på olika sätt i 15 år. Några påtagliga förändringar på strukturell nivå har inte gjorts.

2 SKL = Sveriges Kommuner och Landsting



Erfarenheter och slutsatser från projektet

Insatser för att stödja föräldrar med medföljande barn

Praktiska erfarenheter

Familjepedagogerna från Solrosen har haft enskilda samtal med mammorna. Fokus för samtalen har varit föräldraskap och särskilt att vara förälder i fängelse, med de begränsningar och psykosociala påfrestningar som det innebär. Man har även hjälpt föräldern att se och förstå barnets behov och hur föräldern kan tillgodose dem. Erfarenheten från projektet visar att det är bra att arbetet delas upp tydligt mellan familjepedagogerna, så att en person har den närmsta kontakten med en kvinna och ansvarar för att utveckla samtalen och följa upp initierade processer. Detta måste även ske i samverkan med kriminalvårdens kontaktman och programledare, så att olika yrkesgruppers insatser understödjer varandra.

Samtalen blir självfallet mer komplicerade om kvinnan är dömd för brott kopplat till föräldraskap. Kriminalvården har det grundläggande ansvaret för det återfallsförebyggande arbetet och om delar av det ska genomföras av familjepedagogen så måste det klargöras mycket tydligt. Oavsett vem som genomför behandlingsinsatser kopplat till kriminalitet gällande barn och föräldraskap, så måste familjepedagogerna ha kompetens att förstå och hantera processer kring frågan. Annars riskerar man att undergräva processer, istället för att understödja dem.

Under projekttiden har vi fört diskussioner om huruvida det är lämpligt att välja ut några kontaktmän som är intresserade av att arbeta med kvinnor som har barn med sig och ge dem särskild utbildning och kontinuerligt stöd. Att vara kontaktman för dessa kvinnor är krävande och mer komplext än vanliga ärenden. Man behöver kunna hantera frågan i förhållande till klienten, barnet, kollegor och socialtjänsten. I dessa ärenden behöver dessutom ofta kriminalvårdsinspektör och klienthandläggare vara mer operativa än i andra ärenden. För att undvika både att frågor överarbetas och faller mellan stolarna, bör man ha en struktur för samarbetet med täta avstämningar där man kontinuerligt definierar och delar upp arbetsuppgifter.

Rollfördelningen mellan familjepedagog, kontaktman, klienthandläggare, kriminalvårdsinspektör och andra personalgrupper har varit en återkommande fråga. Hur man väljer att dela upp arbetet är inte avgörande, men att man har en struktur både för fördelning av uppgifter, ansvar och för uppföljning är viktigt. I projektet har vi sett exempel både på när det fungerar bra och när det fungerar dåligt – de senare fallen leder dels till att klient och barn får ett sämre stöd och dels till att återkommande missförstånd minskar förtroendet mellan de inblandade. Erfarenheten från projekttiden är att det saknas tydlig praxis för hur anstalten jobbar med kvinnor som har medföljande barn och att upplägget tenderar att bli beroende av den enskilde kontaktmannens arbetssätt.

Kvällar, nätter och helger har visat sig vara sårbara utifrån låg bemanning. Familjepedagogerna arbetade inledningsvis bara dagtid. Efterhand började man vara på anstalten en eller ett par kvällar i veckan, vilket var positivt för klienterna. Vi har kunnat konstatera att om man ska ta emot kvinnor där föräldraskapet har brustit på olika sätt behöver man ha kapacitet att jobba nära klienten mer än på kontorstid. Detsamma gäller när man har flera kvinnor med barn samtidigt, eftersom man då behöver hjälpa dem att hantera eventuella samarbetssvårigheter. Den typen av konflikter som uppstår till följd av att leva tätt tillsammans, uppstår i högre grad på kvällar och helger, när hela anstalten är lågt bemannad. Kriminalvårdens bemanningsmål utgår från vilken säkerhetsklass som verksamheten har. Det innebär att ju lägre risker för misskötsamhet och rymning, desto lägre bemanning. Kvinnor som har barn med sig placeras ofta i säkerhetsklass 3, i en relativt öppen miljö och med låg bemanning. En öppen miljö är självklart bra för

barnet, men samtidigt innebär det att kriminalvården inom ramen för sin ordinarie bemanning inte har praktiska möjligheter att ge kvinnor med medföljande barn vare sig stöd eller tillsyn i den utsträckning som behövs.

En erfarenhet som vi gjort under projektiden är att de praktiska frågorna är många och lätt tar överhanden, vilket medför en risk att man tappar bort insatser kring kriminalitet.

Samtidigt är det vardagliga stödet ett viktigt moment. Att hjälpa kvinnorna att hitta rutiner i vardagen, till exempel vad gäller dygnsrytm, kosthållning, handling och aktiviteter, hjälper dem att reducera oro och ångest och ger dem bättre förutsättningar att vara förälder.

Familjepedagogerna har ordnat aktiviteter för föräldrar och barn, så som sångstund, pyssel mm. Det har varit ett sätt att visa vägen till hur man kan leka och umgås med sitt barn och på så sätt förstärka anknytningen och relationen mellan mor och barn.

Familjepedagogen har i en del fall kunnat stödja kvinnan praktiskt i samband med permission, tex med hjälp till tåget, visa vägen och socialt stöd. Det har varit uppskattat och värdefullt, eftersom det minskat kvinnans oro inför permissioner och bidragit till en ökad förståelse för hur samhället fungerar. En fördel med tillgången till familjepedagog är att man har kunnat bidra med barnpassning vid ett par tillfällen i veckan. Det har möjliggjort för kvinnan att delta i programverksamhet, studera, eller ha psykologsamtal. Innan det fanns familjepedagoger på anstalten var det mycket svårt för kvinnor som hade barn med sig att ta del av behandlingsinsatser eller studier.

Miljön i villan³ och andra aktivitetslokaler har utvecklats och varierats över tid. Beroende på vad mamman vill och hur mammor trivs med varandra är behoven av lokaler varierande. Ibland är det viktigt och värdefullt att kunna "gå hemifrån" och vara i en annan lokal en stund varje dag.

Under projektiden har vi dokumenterat de rutiner för praktiska frågor som gäller medföljande barn, till exempel handling och ekonomi, så att de finns nedtecknade och kan länkas till anstaltens portal för rutiner. Det bör bidra till att kunna ge ett mer samordnat och enhetligt bemötande. Att personalen ger många olika bud leder till onödig osäkerhet och att anstalten framstår som mer oförberedd än man är. Som ett led i arbetet med rutiner har man även tagit fram informationsmaterial riktat till kvinnor som ska ha med sig barn under verkställigheten. Erfarenheten är att det är bra med tydlig och lokalt utformad information innan ankomst. Det är en fördel om personal från anstalten kan träffa familjen innan ankomst. Rutiner och praxis är också en väg till ett mer stabilt bemötande av klienten, där känslan av att beslut beror på kontaktmännens eget tyckande kan minskas. Ett säkrare bemötande med mer framförhållning skulle bidra till ökad trygghet och tillit för klienten.

Ett moment som under en period föll bort var rutiner för städning och att ta hand om villan. Det skedde sannolikt till följd av en otydlig rollfördelning mellan kontaktmän, familjepedagoger och den som ansvarar för villans ekonomi etc.

Under projektiden har ett par kvinnor med medföljande barn talat mycket bristfällig svenska. Det är i dessa fall viktigt att använda tolk ofta i början av verkställigheten eftersom språkförbistring kan leda till missförstånd och svårigheter att nå fram. Kontakten med den andra föräldern, syskon och anhöriga måste tas med i planeringen och anpassas efter barnets behov.

3 Villan = En fristående villa med tre platser i säkerhetsklass 3, där kvinnor med barn företrädesvis placeras.

Permissioner för till exempel besök på öppen förskola är angeläget när barnet börjar ha utbyte av den typen av aktivitet. Det är svårt att generalisera kring när det är lämpligt/angeläget att besöka öppna förskolan utifrån barnets behov, eftersom man måste ta hänsyn till varje enskilt barns behov. För ett barn som följer med sin förälder i anstalt är öppen förskola en möjlighet att träffa andra barn och uppleva ett sammanhang med flera barn och vuxna. För föräldern kan besök på öppen förskola vara ett viktigt tillfälle att träffa andra småbarnsföräldrar och prata om barns utveckling och inte minst en möjlighet att se andra föräldrar och barn interagera. För föräldrar med utländsk bakgrund är öppna förskolan också en kontaktväg till det svenska samhället.

Slutsatser

- Alla som har barn med sig under verkställigheten behöver särskilt stöd för att kunna vara en bra förälder i fängelsemiljön. Föräldrarnas mående är avgörande för barnets mående. Kvinnor som dessutom av olika anledningar har brustit i sitt föräldraskap behöver mer och specialiserat stöd.
- Tillgången till familjepedagog har ökat kvaliteten i arbetet med kvinnor som har barn med sig väsentligt. Att särskilda resurser och kompetens behövs för att kunna bedriva verksamheten står helt klart.
- Med ytterligare en aktör på anstalten uppstår ökade krav på samordning, ansvarstagande och kommunikation. Det är angeläget att undvika att andra yrkesgrupper retirerar i frågan och slutar ta ansvar, bara för att det finns en specialiserad profession på plats.
- Kvinnor med medföljande barn bör företrädesvis placeras i säkerhetsklass 3 och kriminalvården måste tillsätta resurser för att möta kvinnornas och barnens behov.

Insatser för att stödja besökande barn och deras föräldrar

Praktiska erfarenheter

Solrosen har under projektet haft uppsökande verksamhet och haft som ambition att alla kvinnor som har barn ska erbjudas samtal om barn och föräldraskap. Ett antal kvinnor har haft längre samtalskontakter och Solrosen har utgjort ett viktigt stöd under verkställigheten. Samtalen har fokuserat på att hjälpa kvinnor att se och förstå sina barns behov och planera kontakten med dem efter det. I vissa fall har det lett till besök, i andra fall har det handlat om att hjälpa kvinnan att hantera att hennes barn inte vill träffa henne.

Solrosen har som ett led i projektet varit med vid barnbesök. Målsättningen har varit att vara med vid barnets första besök, men i en del fall har det blivit vid ett senare tillfälle. Det har varit mycket uppskattat av föräldrar och barn och har blivit ett tillfälle för solrosen att upprätta kontakt med barnet, gjort det möjligt för barnet att ställa frågor och få veta att man inte är ensam om att ha en förälder i fängelse och att det finns stöd att få. För föräldern har det varit ett stöd att hantera oron inför besöket och hjälp att prata med barnet om det som man ofta upplever som det svåraste att prata om; brottet och skulden. Ambitionen har varit att hjälpa kvinnan att förbereda sig inför besöket och även följa upp efteråt. Det är viktigt att påpeka att förberedelser, själva besöket och uppföljning har utformats efter barnets behov. Det har också visat sig att det betyder något för barn att veta att mamman får stöd på anstalten och att träffa den som stöttar mamma i att vara förälder. I arbetet med att förbereda, genomföra och följa upp besök har det också ingått kontakt med den vuxne som följt barnet till anstalten, familjehemsföräldrar, anhöriga eller socialsekreterare. Det har också varit ett uppskattat arbete, och vår erfarenhet är att det är viktigt för barnet att de vuxna runt kan vara lugna och förmedla trygghet.

Stödet till enskilda kvinnor har lagts upp i samverkan med kontaktmän och intentionen har varit att dessa ska dokumentera att samtalen pågår i klientens verkställighetsplan.

Under en del av projektiden har en familjepedagog varit med på behandlingskollegium som har gällt kvinnor som har barn. Det har varit ett sätt att belysa barnperspektivet i verkställighetsplaneringen och bidra med expertkompetens kring utformningen av insatser.

Projektet har tagit fram en broschyr med bilder och barnanpassad information som skickas ut till barn som ska besöka anstalten. Syftet är att ge barnet, och den följeslagande vuxna, en bild av hur det ser ut på anstalten för att minska oro och farhågor.

Projektet har tagit fram en enkel mall som ett stöd för kontaktmännen när de ska tala om barn med klienter. Modellen fokuserar på ett barn i taget och är tänkt att vara ett stöd för att prata om barn och föräldraskap, med ett tydligt barnrättsperspektiv. Implementeringen har dock bara inletts, men responsen hittills är positiv.

Ett led i projektetplanen var att bidra med att genomföra pilotomgångar av det nya föräldracirkelmateriel som Bryggan Stockholm tagit fram anpassat för kriminalvårdens verksamhet. Under 2014 har två omgångar genomförts på Sagsjön, där en familjepedagog har lett cirkeln tillsammans med en programledare från anstalten.

Slutsatser

- Familjepedagogernas närvaro vid besök har uppskattats av klienter och barn. Barn har behov av åldersadekvat information, ofta vid flera tillfällen. Föräldrar behöver och uppskattar stöd i att hantera förstå och möta sina barns behov.
- Det är vidare en viktig uppgift att uppmuntra och guida kontaktmän i att prata om barn. Det är ett arbete som kriminalvården i allmänhet bör utveckla rutiner och metoder för, så att insatserna håller god och jämn kvalitet, med ett tydligt barnrättsperspektiv.
- Att genomföra föräldracirklar tillsammans, med personal både från Solrosen och anstalten, är ett väl beprövat och mycket bra arbetssätt.

Samverkan Sagsjön och Solrosen

Praktiska erfarenheter

Solrosen och Sagsjön har lång och god erfarenhet av att samarbeta, vilket har varit bra grund för projektet men som kanske också inledningsvis bidrog till att man underskattade behovet av en tydlig struktur för projektets uppstart och styrning. Inledningsvis var projektstyrningen otydlig, vilket ledde till osäkerhet kring projektets uppdrag, utformning och mandat. Det uppstod också en otydlighet i ansvarsfördelningen mellan räddningsmissionens projektansvar och kriminalvårdens ansvar för klientarbetet. Anledningarna till dessa organisatoriska svårigheter är säkert flera, bland annat att det gick lång tid från ansökan till att medel beviljades av Allmänna arvsfonden. De som skrev ansökan var inte längre kvar i organisationen när pengarna beviljades, och under ansökningsprocessen gjordes också en del justeringar som delvis inte var helt förankrade. Den långa ansökningsprocessen innebar också att en del aktiviteter som fanns i ansökan redan hade genomförts av anstalten när projektet startade. Under projektets första halvår skedde

dessutom förändringar i ledningsstrukturen både på anstalten och på Solrosen och man såg inte de fulla konsekvenserna av det.

Under projektet har vi återkommande diskuterat roll- och ansvarsfördelning mellan olika funktioner på anstalten och solrosens familjepedagoger. Diskussionerna har förts både på övergripande plan och på klientnivå. Man kan konstatera att när flera yrkeskategorier arbetar i samma ärende, behöver man stämma av ofta och lägga sig vinn om att förstå varandras perspektiv.

När en specialiserad aktör kommer in på ett område som tidigare hanterats generellt är det en risk att man retirerar mer i frågan än vad som är lämpligt. På Sagsjön har sedan länge en stor del av personalgruppen ett engagemang i barnfrågor. Under projektiden kunde man dock se tendenser att man backade från det ansvaret, eftersom Solrosen fanns på plats.

Inom ramen för projektet har Solrosen kunnat bidra med att ta fram informationsmaterial och rutiner. Det arbetet har dock behövt göras med ett mandat från kriminalvårdsinspektören, som i sin tur har fått det övergripande ansvaret för implementering.

Vi ser både fördelar och nackdelar med att familjepedagogen inte är anställd av kriminalvården. Fördelen med att komma utifrån är att man kan bli en ventil för klienten och erbjuda en möjlighet att prata om svårigheter i anstalten. Det är också en fördel för föräldrar och barn att ha en så tydlig kontaktyta med Solrosen, och lätt komma i kontakt med solrosens övriga verksamhet. Det är en styrka för familjepedagogen att med sig erfarenhet från solrosens ordinarie verksamhet, med möten med många barn och föräldrar i liknande situationer. En styrka med att komma utifrån är också att man har ett annat perspektiv och en annan position att ifrågasätta rutiner, ställningstaganden och invanda mönster.

En nackdel med att komma utifrån är att man får ett lägre mandat i förhållande till både kriminalvården och socialtjänsten. Det uppstår också frågor om sekretess som måste hanteras. Som extern part kan man också hamna utanför ordinarie mötesstrukturer, som personaldagar, APT och liknande. Om familjepedagogen vore anställd av kriminalvården skulle den lokala chefen också ha ett större ansvar och mandat att styra och samordna resurserna.

Slutsatser

- En erfarenhet inför kommande projekt är att man måste etablera projektet noggrant även om man har en lång historia av samverkan.
- Tydlig ledning och ansvarstagande från kriminalvården behövs för att arbetet ska samordnas och metoder implementeras.
- Olika konsekvenser måste omhändertas beroende på om familjepedagogen är anställd av kriminalvården eller inte.

Kompetens kriminalvårdens personal

Praktiska erfarenheter

Erfarenheten är att barnfrågor i allmänhet och frågor gällande medföljande barn i synnerhet, väcker starka känslor hos personal. Våra tolkningar är ofta starkt präglade av vår egen bakgrund och våra egna

upplevelser när det kommer till barnuppfostran och föräldraskap. Man brottas med sina egna funderingar kring vad som är bra för barn och om det är till barns bästa att följa med under verkställigheten. Det uppfattar vi som sunda reflektioner, under förutsättning att de hanteras i ett konstruktivt och stödjande forum. Det är bättre att personalen får fundera kring de här frågorna och hjälp att bemöta klienterna professionellt i vardagen, än att man tystar ner frågeställningarna och omedvetet påverkas i sin yrkesutövning. De här samtalen är inte något man blir klar med, utan är processer som behöver pågå kontinuerligt.

Kriminalvårdare är olika rustade att förhålla sig professionellt i förhållande till barn och till de processer som uppstår kring medföljande barn. Flera kriminalvårdare är intresserade, engagerade och har fingertoppskänsla för att hantera svåra situationer och processer. Några vårdare tenderar att förenkla arbetet på ett sätt som försvårar kvinnans situation. Man relaterar på ett oprofessionellt sätt till sina egna upplevelser som barn och förälder, med subjektiva värderingar av vad som är rätt och fel. Vi bedömer att anstalten för att klara det här uppdraget behöver några vårdare med mer intresse och kunskap, men samtidigt en relativt hög allmän kompetens hos all personal.

Arbetet med medföljande barn innebär extra dimensioner i chefsrollen. Den lokala chefen behöver förstå och böttna i frågorna så mycket att hen kan hålla i processen och härbärgera svåra frågor. Chefen får ofta inta en aktiv position i de här ärendena och behöver känna sig trygg i sina bedömningar i ärendet. Den tryggheten krävs också för att kunna beskriva mål och metod för personal, som ibland tenderar att se de processer som uppstår kring medföljande barn som extra arbetsuppgifter som tillkommer utöver ordinarie arbete, istället för en del av det ordinarie arbetet.

Slutsatser

- Anstalter som tar emot barn behöver ett antal vårdare ha fördjupad kompetens vad gäller barns utveckling, anknytning och föräldraskap. Samtliga anställda behöver ha grundläggande förståelse för frågan.
- Chefer och arbetsledande funktioner behöver ha god förståelse för barns behov i olika faser och situationer, och om föräldraskap.
- Grundläggande kunskap i BBIC⁴ är lämpligt för chefer, klienthandläggare och utvalda kriminalvårdare.
- Personal som arbetar i verksamheter som tar emot barn behöver handledning för att förstå och hantera de processer som uppstår bland intagna och personal.

Kompetens hos familjepedagog

Praktiska erfarenheter

Tre familjepedagoger har arbetat deltid i projektet. Samtliga har akademisk utbildning, som socionom, socialpedagog eller liknande, en har terapeutkompetens (steg 1) och en har stor erfarenhet av att arbeta med nyanlända migranter och integrationsfrågor.

Familjepedagogerna behöver kunna arbeta både med individuella processer och med grupper.

4 BBIC – Barns Behov i Centrum är en utredningsmetodik som används av de flesta kommuner.

Erfarenheten från projekttiden är att familjepedagogen behöver ha en grundläggande förståelse för kriminalvårdens verksamhet och sammanhanget man befinner sig i. Man behöver ha fördjupad kompetens att arbeta med att stärka anknytning mellan förälder och barn och kunskap om barns behov i olika utvecklingsfaser. Under projekttiden har vi inte tillämpat någon strukturerad metod/program för att stödja anknytning (ex Circle of Secure), vilket hade varit bra.

Det har vidare i ett par fall blivit tydligt att familjepedagogerna behövt kompetens att jobba med bristfälligt föräldraskap. Det är ett djuplodande arbete, där familjepedagogernas insatser också kan bli en del i kriminalvårdens återfallsförebyggande insatser. Det arbetet kan bestå i mer eller mindre strukturerade enskilda samtal, men kan också kompletteras med mer kunskaps- och informationsorienterade insatser som studiecirkel (ex Barnen i våra hjärtan, Ur barnens perspektiv, Föräldragrupp för nyanlända). Att arbeta med föräldrar från olika kulturer med andra traditioner vad gäller barnuppfostran är en balansgång mellan följsamhet och fasthet, i syfte att guida in föräldrar i det svenska samhällets värderingar, utan att för den skull förkasta sin bakgrund. Under projekttiden har vi även mött kvinnor som burit på svåra trauman från barndom och krigsupplevelser. Även om inte familjepedagogen behandlar trauma inom ramen för sin profession, krävs en förståelse för problematiken för att kunna jobba med föräldraskapet på ett bra sätt.

När det gäller arbetet med besökande barn och stöd till deras föräldrar behöver familjepedagogen kunna göra individuella bedömningar och röra sig i hela fältet mellan behov av mycket kontakt och behov av skydd. Beroende på barnets behov och situation kan man sätta in insatser för både barn och förälder. Frågan är svår, så svår att kriminalvården ibland tenderar att välja sida istället för att hantera dynamiken. Familjepedagogen bör ha förmåga att handleda personal och på så sätt även stödja chefen i dennes uppdrag. Solrosen bedömer att man hade kunnat bidra mer till att handleda personalen, men att vi inte under projekttiden har hittat hållbara former för genomförandet. Det arbetet kunde ha utvecklats både på gruppnivå, men också på ett individuellt plan. Familjepedagogerna kunde också tydligare ha visat sin spetskompetens och profilerat sig tydligare i sin professionalitet. Det hade kunnat bidra till att anstaltens personal hade kunnat vila mer i familjepedagogens bedömningar och arbete, och använt sig mer av familjepedagogens kapacitet.

Slutsatser

- Familjepedagogen behöver kompetens att möta familjer med olika behov och kunna anpassa sina insatser efter den aktuella situationen.
- Familjepedagogen behöver kompetens att handleda och stödja personal och utgöra ett stöd till chefen.
- Familjepedagogen måste ha kapacitet att både arbeta självständigt och samverka med andra funktioner på anstalten.

Flera kvinnor med barn samtidigt

Praktiska erfarenheter

Det finns ett antal fördelar med att ha flera kvinnor med barn på anstalten samtidigt. Det ger en mer dynamisk verksamhet. Mammorna kan hjälpa varandra och man kan genomföra gruppkิจกรรมer både för mammor och för barn. En konsekvens av att samla flera mammor med barn på en enhet är också att det blir mer rimligt att avsätta de resurser som behövs för att kunna säkerställa ett professionellt arbete.

När man har fler kvinnor med barn samtidigt i verksamheten uppstår också en del svårigheter som måste hanteras. I trånga lokaler blir det påtagligt när man inte har samma rutiner och sätt att hantera vardagslivet, eller helt enkelt inte kommer så bra överens. Det innebär i sin tur att det sociala samspelet kan ta energi och fokus från kvinnans arbete med sig själv och sin problematik. De fysiska lokalerna är en stark påverkansfaktor, men även personalens tid och kompetens att hantera komplexa processer. När kvinnor med barn bor ihop måste personalen ofta bidra till att facilitera samarbete och minska friktion.

Slutsatser

- Fördelarna med att ha flera kvinnor med barn på samma ställe överväger nackdelarna, men det ställer också andra krav på personal och organisation.
- Projektets slutsats är att det bästa vore att ha en separat avdelning för kvinnor som har barn med sig, men i så nära anslutning till övriga anstalten att man kan nyttja faciliteter och ha kontakt med andra intagna och personal.
- Lokalerna i en sådan avdelning bör vara utformade så att kvinnorna har tillgång både till avskildhet och gemenskap.

När föräldraförmågan är oklar eller har brutit

Praktiska erfarenheter

Under projekttiden har ett par kvinnor som haft barn med sig under verkställigheten också varit dömda för brott kopplade till sitt föräldraskap, så som fridskränkning eller misshandel. Det är omständigheter som naturligtvis sätter kriminalvårdens ansvar för barnets säkerhet på sin spets. Även i andra fall kan det under vistelsen framkomma uppenbara eller befarade brister i klientens föräldraförmåga. Det innebär att kriminalvården måste ha tid och kompetens att över tid både kunna stimulera ett fungerande föräldraskap och bedöma att barnets behov tillgodoses.

Erfarenheten från projekttiden och tidigare arbete är att osäkerhet kring klientens föräldraförmåga och barnets trygghet väcker oerhört mycket känslor i personalgruppen, som man i ordinarie organisation har svårt att hantera på ett professionellt sätt. Dessa ärenden kräver både specialistkompetens och tydlig ledning. Kvinnor med barn är företrädesvis placerade i säkerhetsklass 3, vilket är bra ur ett barnperspektiv, men som blir problematiskt i förhållande till att bemanningen är låg. Den här verksamheten kräver en större närvaro olika tider på dygnet.

Kriminalvården har ännu inga etablerade behandlingsinsatser för kvinnor som är dömda för brott kopplade till föräldraskap. Det är ett angeläget utvecklingsområde för anstalter som möter den målgruppen.

En svårare målgrupp ställer också krav på att kunna hantera de processer som uppstår både bland intagna och bland personal. Brott mot barn och osäkerhet kring en förälders förmåga att ta hand om sitt barn på ett bra sätt väcker starka känslor, frustration och ibland ilska.

Slutsatser

- Kriminalvården måste rusta de anstalter som tar emot klienter med medföljande barn, med behandlingskompetens även för svårare ärenden där föräldraförmågan är oklar. För kvinnor dömda för brott kopplat till föräldraskap är insatser på området dessutom en självklar del av det

återfallsförebyggande arbetet.

- I de fall där det finns uppenbara eller befarade risker kopplat till föräldraskapet behövs det en högre personalnärvaro än vad som är möjligt inom ramen för ordinarie bemanning i säkerhetsklass 3.

Samverkan med socialtjänsten

Praktiska erfarenheter

Antalet medföljande barn är litet och vår erfarenhet är att det finns en stor variation i hur samverkan mellan kriminalvård och socialtjänst fungerar. Socialtjänsten i respektive kommun har i allmänhet ingen erfarenhet av att handlägga dessa ärenden, vilket innebär att kriminalvården behöver ta ansvar för att definiera utredningens syfte och förutsättningarna för ett barns vistelse i anstalt. I det arbetet uppstår inte sällan friktion. Det är anmärkningsvärt att samverkan mellan två myndigheter är så komplicerad och många gånger bristfällig, samtidigt som alla riktlinjer talar om samverkan som grunden för att säkerställa barnets rättigheter och trygghet. Det är svårt att säga om bristerna beror på att regelverket inte är tillräckligt tydligt, eller om det beror på hur regelverket tolkas och tillämpas.

Kriminalvården efterfrågar i allmänhet en aktiv samverkan med socialtjänsten i arbetet med medföljande barn, där socialtjänsten bistår med utredning och bedömning av om en vistelse i anstalt är till barnets bästa. Kriminalvården efterfrågar även i de flesta fall kontinuerlig uppföljning under vistelsen i anstalt för att säkerställa att barnets behov tillgodoses på kort och lång sikt. Uppföljning av ärenden har i flera fall varit föremål för diskussion, eftersom socialtjänsten ofta avslutar ärendet efter att ha upprättat ett yttrande och därmed inte kan följa upp ärendet. Vår erfarenhet är att det i de flesta fall behövs uppföljning och kontinuerlig dialog kring hur barnets bästa tillgodoses över tid.

Hösten 2013 bjöd kriminalvårdens generaldirektör in en rad intressenter och samverkansparter till ett samrådsmöte kring barnrättsfrågor. Kriminalvården lyfte upp tre teman, varav medföljande barn var ett. Mötet följdes upp med ett mindre arbetsmöte med deltagare från kriminalvården, SKL, Socialstyrelsen och Solrosen, våren 2014. Representanterna från SKL såg flera hinder för samverkan.

På lokal nivå kan man konstatera att anstalten måste ha en tydlig och medveten organisation när samverkan blir problematisk. Ansvarsfördelningen mellan kriminalvårdsinspektör, klienthandläggare och kontaktman behöver vara annorlunda än i andra ärenden, och man måste samordna kontakterna mot socialtjänsten så att kommunikationen blir tydlig och professionell. Att skaffa en större kunskap om socialtjänstens metoder, regelverk och språk, skulle kunna vara ett sätt att öka förutsättningarna för en fungerande kommunikation.

Orosanmälan har vid flera tillfällen använts för att uppmärksamma socialtjänsten på förhållanden som oroar anstalten. Under projekten har vi uppmärksammat vikten av att delge klienten oron och anmälan på ett bra sätt. Det framstår också som att anstalten ibland upplevt att en orosanmälan varit enda sättet att upprätta kontakt och dialog med socialtjänsten. Det är inte fel att göra en orosanmälan, men det är önskvärt att socialtjänst och kriminalvård under tiden ett barn vistas med sin förälder i fängelse har en så bra dialog att eventuella svårigheter kan uppmärksammas kontinuerligt.

Sekretess och kommunikationsbrist mellan socialtjänst och kriminalvård gör att kriminalvården får svårare att fullfölja sitt uppdrag att arbeta utifrån ett barnrättsperspektiv. Till exempel är det en förutsättning att kriminalvården får information om bakgrunden till ett omhändertagande av barn om man ska kunna hjälpa

kvinnan att förstå vad som hänt och varför och på vilket sätt hon kan bidra till att barnen får det så bra som möjligt.

Slutsatser

- I frågor som gäller barn som följer med sin förälder i häkte eller anstalt behöver kriminalvården socialtjänsten som en aktiv och ansvarstagande samverkanspart, inte minst utifrån en expertroll och garanterat för att vad som är bäst för barnet bevakas i handläggningen.
- Socialtjänsten och kriminalvården behöver gemensamma riktlinjer kring hur frågor om medföljande barn ska handläggas. Ett uttalat ansvar för barnet, utredning, bedömning och kontinuerlig uppföljning bör ingå i socialtjänstens uppdrag.
- Kriminalvården behöver med stöd av riktlinjer öka sin kompetens att lokalt och i enskilda ärenden bygga goda samarbetsrelationer med socialtjänsten.

Juridiska förutsättningar

Praktiska erfarenheter

Den juridiska inramningen av arbetet med medföljande barn är begränsad och inte särskilt djuplodande. Området regleras i ett fåtal paragrafer i Fängelselagen, Fängelseförordningen och kriminalvårdens föreskrifter. Regelverk kring permissioner, sjukvårdsresor och annat är heller inte anpassat till det medföljande barnet.

Den sammantagna konsekvensen av den svaga regleringen är att det vilar ett tungt ansvar på den lokala chefen att vara pragmatisk och kreativ för att upprätthålla ett barnperspektiv i beslutfattandet. En uppenbar risk är att bedömningar blir mer subjektiva än på andra områden, då man i stor utsträckning nödgas använda sig av undantag och speciallösningar.

I socialtjänstlagen nämns inte målgruppen och området specifikt, utan socialtjänstens ansvar och delaktighet faller inom ramen för mer allmänna skrivningar. Detta har i olika fall lett till friktion i samarbetet mellan socialtjänst och kriminalvård, till exempel vad gäller socialtjänstens ansvar att bidra i utredningsarbetet och möjlighet att följa upp ärenden. Det har också uppstått oklarhet om vem som har betalningsansvar för barnets plats i samband med vårdvistelse. I ett möte med SKL förde deras representant ett resonemang kring kriminalvårdens skyldighet att inhämta yttrande från socialnämnden verkligen innebär en förpliktelse för socialtjänsten att utreda. Det kan således finnas anledning att se över om skrivningen behöver konkretiseras eller kompletteras.

En lokal juridisk fråga som har lyfts i samband med projektet är frågan om sekretess mellan anstalten och Solrosen. Det handlar till exempel om Solrosens möjlighet att ta del av domar. De flesta sådana frågor har kunnat hanteras genom att inhämta samtycke från klienten.

En erfarenhet från projektiden är att Solrosens mandat i förhållande till externa samarbetsparter ibland varit otydligt för alla parter.

Slutsatser

- Frågan om medföljande barn medför i hög utsträckning avvägningar och bedömningar med juridisk koppling. Ett led i att öka den nationella samordningen och rättsäkerheten är att en jurist får ett nationellt ansvar för frågan och fungerar som bollplank för lokala chefer.
- Ur juridiskt perspektiv är det en fördel om familjepedagoger är anställda av kriminalvården, eftersom det underlättar samarbetet mellan olika personalgrupper. Det skulle också ge familjepedagogen ett annat mandat i förhållande till socialtjänsten.

Spridningsinsatser

Praktiska erfarenheter

Projektets erfarenhet är att det finns ett lågt intresse för frågan om man bjuder in socialtjänsten till informationsträffar eller dylikt, vilket sannolikt beror på att ärendena är så få.

Innan projektet inleddes hade anstalten kontakt med stadskansliet Göteborgs kommun och diskuterade ansvarsfördelning och mandat. När projektet inleddes utsågs en chef från en stadsdel till representant i projektet för att kunna fortsätta diskussionerna. Med tiden blev det dock uppenbart att det är svårt att diskutera generella samverkansfrågor lokalt med en enhet som inte hade ett aktuellt ärende. Inom ramen för samarbetet genomfördes dock informationsträffar på anstalten och socialkontoret för att öka kunskapen om respektive enhets arbetssätt och regelverk.

Hösten 2014 hade Solrosen en monter på Socialchefsdagarna där man informerade om projektet, målgruppen och behovet av samverkan mellan kriminalvård och socialtjänst.

Solrosens personal har även spridit information om projektet när man föreläst på kriminalvårdens grundutbildning och barnombudsutbildningar.

Våren 2015 kommer Solrosen ha en monter på Barnrättsdagarna och bland annat informera om arbetet i projektet och slutsatser man dragit.

Under projekttiden har ett radioinslag gjorts och ett antal tidningsartiklar publicerats i facktidningar. Media har generellt visat ett intresse för frågan.

Slutsatser

- Att sprida kunskap i socialtjänsten om målgruppen medföljande barn är angeläget, men svårt eftersom intresset för frågan är svagt när man inte har ett aktuellt ärende. Frågan behöver därför fortsätta lyftas i mer övergripande forum.

Stöd till andra enheter

Praktiska erfarenheter

Under projekttiden har häktet i Göteborg haft en kvinna med barn inskriven under ca 3 månader. I samtal med ansvarig kriminalvårdsinspektör på häktet framkommer det att man löste de problem som uppstod på ett bra sätt, men det blir också tydligt att det kräver en pragmatisk, tydlig och driven chef. Möjligheten att som ett led i projektet få stöd från Solrosen och Sagsjön, framkom sent och utnyttjades inte till fullo. Flera familjepedagoger från Solrosen hade kontakt med kvinnan och hade samtal med henne och personalen. Solrosen bidrog även med att ta ut barnet på promenad vid ett par tillfällen, samt att ta med inredningsdetaljer för att göra bostadsrummet något mer barnvänligt. Familjepedagogernas huvudsakliga fokus var att stötta mamman för att öka hennes förutsättningar för att vara en bra förälder.

För ett litet barn är kontakten och relationen med omsorgsföräldern viktigare än den fysiska miljön. Det innebär att miljön i häkte i sig inte behöver vara ett problem för det lilla barnet. Däremot kan den fysiska miljön och en socialt avgränsad tillvaro ha stark påverkan på den vuxnes förmåga och kapacitet att vara förälder. Kriminalvården har ansvar för att säkerställa att såväl den fysiska miljön, som det sociala sammanhanget utformas så att det är möjligt att vara förälder. I det arbetet måste också ingå psykologiskt stöd. Föräldern behöver uppleva att personal finns tillgängliga fysiskt och har tid och kompetens för samtal.

Klienten på häktet hade många detaljerade önskemål om mat, blöjor etcetera, vilket var svårt att tillmötesgå. Vår erfarenhet från andra ärenden är att detaljerade önskemål och krav ofta i grunden handlar om kvinnans behov av att ha kontroll över något, i en pressad situation. Med den förståelsen ökar personalens möjlighet att bemöta önskemålen, både genom att i delar tillmötesgå dem men också genom att kunna hantera frustrationen på annat sätt.

Slutsatser

- Övergripande samordning i ärenden som gäller medföljande barn saknas och det fulla ansvaret läggs på lokala chefer. Kriminalvården bör tillhandahålla stöd för att underlätta handläggningen och säkerställa en jämn nivå över landet.
- Projektets resurser har inte varit tillräckligt kända på regionkontor och andra enheter, vilket innebär att man inte utnyttjade projektets potential.
- När barn följer med en förälder i häkte eller i slutan stalsmiljö måste frågan om hur den begränsade rörelsefriheten påverkar föräldraförmågan uppmärksammas och åtgärder vidtas för att minimera isoleringens skadeverkan.



Vad säger kvinnorna?

Klienter med medföljande barn

För att få del av klienters tankar kring att ha barn med sig under anstaltsvistelsen har vi intervjuat fyra av de kvinnor som varit aktuella under projektiden. Intervjuerna har genomförts efter att kvinnorna har lämnat Sagsjön. Nedan följer ett urval av frågor och svar.

1. Vad tycker du har fungerat bra under vistelsen?

- Bra att personal försöker att lösa konflikter, barnpassning, avlastning för att kunna duscha, vila tänka ostört, stöd vid bad, planering vid besök av barnen, aktiviteter tillsammans.
- Personalen hjälpsamma, snälla. Man fick snabbt hjälp.
- Fantastiskt att man kan ha med sig barn på anstalt. Boendeformen i villan är positiv, när man har barn med sig.
- Möjligheten att nyttja besökslägenheten i så stor omfattning som vi gjorde var mycket positivt. Det gav pappan möjlighet att anknyta till sitt barn, och dessutom kunna upprätthålla en så normal familjesituation som möjligt med tanke på omständigheterna. Gagnar familjen och samhället.
- Bra att personal från anstalten och Solrosen träffade mig under en permission före ankomsten till Sagsjön för att informera och svara på frågor. Det var mycket positivt.
- Har bara gott att säga om personalen.
- Bra att min man fick förlängda besök.

2. Vad har inte fungerat bra under vistelsen?

- Inga regelbundna husmöten, personalen partisk, ”den starkare utnyttjar den svagare”, kände mig otrygg till andra i villan.
- Saknade barnen, annars var det bra.
- Informationen i största allmänhet.
- Placeringen av barn tillsammans med kvinnor dömda för barnmisshandel känns inte genomtänkt. Dessutom i ett hus nästintill utan tillsyn.
- Kontaktpersonerna för kvinnor med barn borde brinna för barn & barnperspektivet på anstalten.
- Rummet inte så bra, dålig ventilation och inte egen toalett.
- Det var jobbigt att vara på säkerhetsklass 2. Att vara ensam med bebisen efter förlossningen var fruktansvärt. Jag kände mig väldigt ensam. Det kändes som ett straff för barnet att bara få vara ute en timme om dagen. Det är en katastrof att man i Sverige tillåter barn under dessa förutsättningar. ”Man säger att det är för barnets bästa att vara hos sin mamma, men det viktigaste borde vara hur mamman mår.” Barnet tar skada om mamman inte mår bra.

3. Vad för slags stöd är viktigt när man har barn med sig i fängelse?

- Viktigt att känna att någon vill hjälpa från hjärtat även om det inte går.
- Barnpassning för att kunna studera.
- Samtal, att någon tar sig tid, lite avlastning

4.

Vad har du för förslag på förändringar och förbättringar?

- Vid konflikter hade varit bra med personal i närheten. Hade känts tryggt. Personalen behöver anstränga sig för att försöka att förstå situationen. Svårt med språket, en del pratar för fort. Viktigt med kommunikationen.
- Barnpassning för att kunna studera. Att man får hjälp flera timmar än man får idag med barnpassning, så att man kan ägna mer tid till t ex studier.
- Sätt kompetent & rutinerad personal som kontaktpersoner för mamma och barn.
- Använd villan, med sätt inte kvinnor som misshandlar barn där med dessa.
- Pröva grundligare, vilka mammor som bör ha med sig barn till anstalt och inte.
- Sammantaget var vistelsen med barn på anstalt med öppnare förhållanden bra, men tiden i den slutna miljön var fruktansvärd och har satt sina spår, förutom att personalen var underbar.

”...Det gav pappan möjlighet att anknyta till sitt barn, och dessutom kunna upprätthålla en så normal familjesituation som möjligt med tanke på omständigheterna.”

Kvinnor med barn som inte bor på anstalten

Som ett led i att utvärdera och sammanfatta projektet har enkäter delats ut till de intagna kvinnor som var inskrivna på Sagsjön i mitten på november (och som hade barn). Nedan följer ett urval av frågor och svar.

1.

När det handlar om ditt föräldraskap och dina barn; vad tycker du har fungerat bra under vistelsen?

- Regelbundna samtal + besök, bra personal, fått träffa barnen, telefonsamtal, engagerad kontaktperson, kontakt med barnens skola, information från Solrosen, stöd från Solrosen mkt betydelsefullt, fungerat över förväntan, permissioner,
- Då jag vet att barnen har det bra så går det bra för mig, barnen har blivit mer självständiga, förstår mer rätt och fel
- Veckosamtal med barnen, kunna ha besök i lägenheten.
- Att ni stöttar, lyssnar och ger råd.
- Att dom får besöka en. Veckosamtal.

2. När det handlar om ditt föräldraskap och dina barn, vad har inte fungerat bra under vistelsen?

- Tog lång tid att få igenom samtal, för lång handläggningstid av särskild permission till barns särskilda händelse = att överklaga hanns inte med,
- För långt avstånd för barnen, stoppade besöken hemifrån då de blev för trötta
- Önskat mer delaktighet i barnens liv, via telefon, internet.
- Att jag kan prata med dom bara 1 gång i veckan, det hade varit bättre 2 ggr i veckan.

3. Vad för slags stöd är viktigt när man är förälder och sitter i fängelse?

- Veta att man inte är ensam, Solrosen lång erfarenhet + neutrala, delta vid barns olika händelser i livet, såsom föräldramöten, skolavslutningar, konfirmation, student (barnen skall ej straffas för mitt brott), att det är ok och respekteras att man får hjälp från annat håll, samtal, bra personal
- Att det finns ngn man kan prata med om hur man känner.
- Att ni just lyssnar, ger hopp och finns där, är närvarande.
- Att man har nätverksmöte med alla som är involverade i mina barns liv.

4. Vad har du för förslag på förändringar och förbättringar?

- Stöd från dag 1 (tog 3 dagar) solrosaktiviteter ej påverka permissionstimmarna, alla oavsett permissionsgång får möjlighet att vara mer delaktiga i barnens vardag,
- Det finns obefintligt stöd hemma. Önskar att Bryggan och Solrosen var mer utbredd över Sverige.
- Tycker ni är fantastiska, ni kan inte bli bättre faktiskt.
- Att Solrosen har kontakt med soc ang. barnens bästa.

”Att man har nätverksmöte med alla som är involverade i mina barns liv.”

”Det finns ett obefintligt stöd hemma. Önskar att Bryggan och Solrosen var mer utbredd över Sverige.”



Läs mer om vår verksamhet på www.raddningsmissionen.se